

Anarcho-Biblioteka
Dobry pieróg to wywrotowy pieróg

Jak sprawić by twój tekst był jeszcze bardziej polityczny?

Krótki przewodnik dla tłumaczek i tłumaczy

kkxx, z3no, mo, norma

kkxx, z3no, mo, norma
Jak sprawić by twój tekst był jeszcze bardziej polityczny?
Krótki przewodnik dla tłumaczek i tłumaczy

Tłumaczenie: mo

pl.anarchistlibraries.net

Spis treści

Po co używać włączającego języka?	3
Wskazówki dla osób tłumaczących	4

6. Poprawiaj, ulepszaj, uczyn tekst łatwym w odbiorze. Dostrzegaj, czy oryginalny język nie jest wykluczający, a jeśli jest, zmień go. Stosuj przykłady, które będą bliższe twojemu lokalnemu kontekstowi. Dodawaj odautorskie komentarze, przypisy, uwagi, nawet jeśli są krytyczne, tylko upewnij się, że są odpowiednio oznaczone. Jeśli zależy ci na dyskusji czy uwagach do twojego tłumaczenia podpisz się, zostaw do siebie kontakt. Stosuj przypisy, linki do oryginałów, bibliografie.

Wiedza to władza. By odzyskać sprawczość musimy wiedzieć, mieć informacje. Ale nie mamy obowiązku znać wszystkich języków świata! Tak więc tłumaczenie tekstów jest polityczne samo w sobie. Pozwala lepiej poznać historię - innych regionów, prowadzonych badań czy walk. Dostarcza informacji o tym, co dzieje się w innych miejscach, społecznościach, grupach czy u poszczególnych osób. Doświadczenia, opinie czy analizy innych to głębokie źródło wiedzy i inspiracji. Szczególnie te, które napisali ludzie o podobnych do naszych wartościach. Chcemy rozumieć globalne procesy, by móc z niektórych czerpać, potrzebujemy podstaw do krytycznego spojrzenia na media głównego nurtu. Dzięki tłumaczeniu słów pisanych i mówionych poznajemy się, współpracujemy, organizujemy się. By uczynić międzynarodową solidarność naszą najlepszą bronią potrzebujemy wzajemnie się rozumieć!

Nie musisz być profesjonalist(k)ą, by dołączyć się do językowej rewolucji.

Przeczytaj nasz krótki przewodnik, by pogłębić umiejętności, które już masz.

Po co używać włączającego języka?

Jako osoby należące do grup anarchistycznych chcemy podnosić świadomość struktur władzy ukrytych w języku, którego używamy. Język odzwierciedla rzeczywistość i tym samym odtwarza istniejące w niej opresje. Kiedy codziennie zmagamy się z nimi, język jest zawsze obecny jako podstawowy sposób na komunikowanie naszych idei i porozumiewanie się.

Język, który znamy to nośnik patriarchy, seksizmu, dominacji białych, homo- i transfobii (a także wielu innych, lista jest nieskończenie długa).

Na szczęście mamy moc zmiany używanego języka. To trwający proces, który wiedzie do stworzenia innej rzeczywistości oraz odzyskania niektórych terminów czy słów, które aktualnie reprodukcją nierówności.

Używanie inkluzywnego języka zmienia mentalne obrazy, które teksty kreują w naszych głowach. Przykładem mogą być męskie formy, w wielu językach uznawane za standard, podczas gdy formy żeńskie zarezerwowane są wyłącznie dla podkreślenia nie-męskiej cechy czy, ogólnie, nie-mężczyzny. Formy pisane pozostają na dłużej, niekiedy wydają się istotniejsze, tylko dlatego, że zapisane. Z tego powodu chcemy skupić się na tym jak pisać, tłumaczyć czy korygować nasze teksty.

Wskazówki dla osób tłumaczących

1. Przykłady. Za każdym razem, kiedy ich używasz, masz doskonałą okazję by upowszechnić nienormatywne relacje, sytuacje czy alternatywne sposoby życia. Zamiast pisać o rodzinie (rodzice z dziećmi) możesz odnieść się do małej społeczności, grupy affinity czy przyjaciół/ek. Nie kopiuj stereotypów, zwłaszcza dotyczących płci. Kiedy opisujesz konflikt, nie musi się on dziać między Marysią, która ma obsesję na punkcie sprzątanania, a Jasiem, lokalnym liderem. Wykaż się kreatywnością, skorzystaj z własnych doświadczeń. Niech twoje przykłady będą polityczne; proces podejmowanie decyzji może dotyczyć zasad picia alkoholu czy finansowego aspektu spożywania produktów organicznych. Miej na uwadze także kulturę aktywistyczną i istniejące w niej, często niepisane, zasady - nie każda akcja bezpośrednia to akcja uliczna z użyciem radykalnych technik czy środków, nie każde wypalenie spowodowane jest policyjnymi represjami. Pomyśl o własnym kontekście, zaznacz go, odwołaj się do konkretnego miejsca/regionu, specyfiki grupy, wyjaśnij tło społeczne/histeryczne opisywanej sytuacji.
2. Język ma ogromną siłę. Jeśli nie zaadresujesz swojego przekazu do wszystkich możliwych odbiorców/odbiorczyń, automatycznie wykluczysz pewne grupy czy jednostki, chociażby ze względu na ekspresję płciową. Jeśli język, w którym piszesz/tłumaczysz nie dopuszcza form genderowo neutralnych, zastosuj wszystkie możliwe. Żadnych wymówek! Żadnego marudzenia, że za dużo znaków, że nieczytelnie, że ludzie nie kumają. Wypisz wszystkie formy - po kolei, ze slashem albo z różnymi wersjami końcówek. W języku polskim 'aktywiści' to osoby męskie, by uwzględnić także inne osoby możesz napisać:
  - obie formy: aktywistki i aktywiści
  - aktywiści/aktywistki
  - aktywistki/ści - w niektórych przypadkach działa wpisywanie niektórych liter w nawias
  - aktywiści_stki.

Ale to nie koniec, wykaż się kreatywnością, pomyśl o tym, jak poprzez język tworzysz rzeczywistość. Co z osobami, które nie wpisują się w binarny podział na kobiety i mężczyzn? To możliwe. Po polsku możesz

przecież napisać, że to osoby związane z aktywizmem lub zajmujące się aktywizmem. Dziwne? Dasz radę. Dla niektórych ludzi weganizm, brak pracy albo antypaństwowe poglądy też są dziwne.

Ta sama sytuacja dotyczy zaimków. Wymień wszystkie, jeśli to możliwe zastąp imieniem czy ksywą, napisz 'człowiek' lub 'osoba'. Jeszcze innym rozwiązaniem będzie używanie zaimków w sposób przypadkowy, chaotyczny, niekoniecznie zgodny z gramatyczną logiką. Trochę anarchii w tekście nie zaszkodzi.

3. Jeśli nie masz pewności, jak przetłumaczyć konkretne słowo, sprawdź istniejące teksty, całkiem możliwe, że było już wielokrotnie tłumaczone. Nie było? Pogadaj ze znajomymi, dla których język w którym tłumaczysz jest pierwszy. Może razem wymyślicie coś nowego? A może lepiej zostawić oryginalny termin? Dowiedz się, jak mówią inne osoby o danym temacie, w jakich słowach coś określają? Chodzi o to, żeby nie wyszło sztucznie czy abstrakcyjnie, żeby przetłumaczony wyraz nie był zrozumiany opacznie. Kiedy prosisz o pomoc wyjaśnij w jakim kontekście stosujesz słowo, przytocz przynajmniej całe zdanie, w którym się pojawia.
4. Tłumaczenie to czasochłonna robota, ale nie spiesz się ani nie spodziewaj, że pójdzie ci szybko. Niekiedy nawet krótkie teksty wymagają pracy, trzeba się przy nich sporo naszukać. Wskazówka: przełożony tekst rzuć na bok, odpocznij, wróć za dzień czy noc, by przeczytać ponownie, przemyśleć, może poprawić.
5. Wstępne czytanie to konieczność. Poproś native speakera, by poprawił/a język, znajomą zapytaj, czy sens jest jasny, a siebie, czy odczuwasz zadowolenie z wykonanej pracy. Może jeszcze można coś ulepszyć? Wreszcie sprawdź w grupie osób, czy czują się adresatami i adresatkami tekstu. Jeśli piszesz czy tłumaczysz jako osoba o konkretnym usytuowaniu to używasz języka, który jest częścią twojej podmiotowości, twojego punktu widzenia. To oznacza, że nie każda czytająca osoba może się zidentyfikować z autorem/autorką. Jeśli wspominasz konkretne grupy, zwłaszcza mniejszościowe, których częścią nie jesteś, znajdź kogoś, kto jest i kto uczciwie ci powie, czy używany przez ciebie język nie jest przypadkiem obraźliwy czy nieodpowiedni. Popraw co trzeba, bazując na otrzymanej informacji zwrotnej.